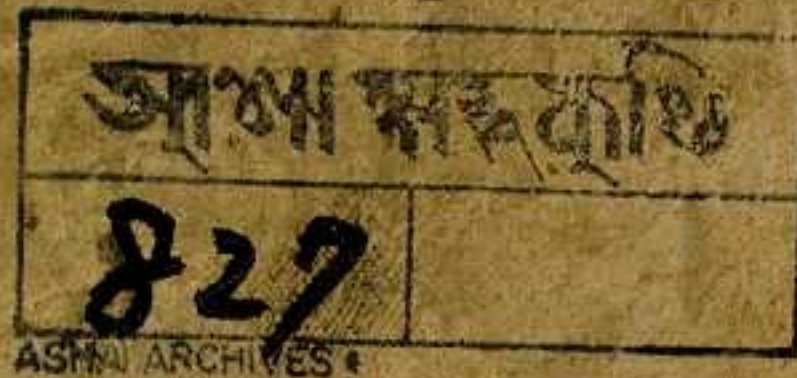

208
Cānakya

वर्क

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ प्रणम्य निनसा विष्णुं ये साक्षादधिपतिं प्रभुं ॥ नाना
भावाद्भुतं वक्ष्ये नाजनीति समुच्चय ॥ ॥ ये साक्षादधिपतिं श्रीविष्णुं च न
मस्कानयादाव नानाभासु सपिकास्यंत यानाजनीति समुद्रतया खंजनः
ज्ञाता ॥ १ ॥ अधीश्वरेव मिदं भासु न नास्तीत्यति तत्त्वतः ॥ धर्मपदमविन
यं कार्यं कार्यं गुता गुतं ॥ ॥ निश्चयनं मनश्च नथ भासु धनसंपत्तत्त्वसि
त्तावधर्मश्च धर्मसि पूवउपदं भवंत रूयव कार्यं च कार्यं गुतं च गुतं सि
पूव ॥ २ ॥ तदहं संप्रवक्ष्यामि नानाहित काम्यया ॥ यन विज्ञापव ईदं मातवहि

तकारिणी ॥ ॥ मनश्च यात हितया यनि मिहितं जनज्ञाय ॥ भासु मनश्च य
ज्ञावंत न सया मायु न मामन हितया डा ॥ अर्थं भासु न हितया पू ॥ ३ ॥ मूल
हृवं प्रवक्ष्यामि वानकं न तु तापितं ॥ यन विज्ञात मायु न सर्वं हितं हि जायते ॥ ॥
मूल हृयवं चानकं भविसन ॥ अथ वकाय दाहा ॥ भासु सह धवं ॥ भासु सतसा
पन सभवनस्यं हृतं तविष्यवर्तमानसि स ॥ अर्थं सपूव ॥ ४ ॥ मूर्षगिध्यापदं
नदृष्टा म्नीत न ॥ नच ॥ द्विषतां संप्रया ॥ गणपतिगोप्यवसीदति ॥ ॥ मूर्ष
जातिउपदं गवियथ रसं ॥ कृचनिग्रमी आत न ॥ विषदं विग्रहया हवा डा ग

प्रवसं विधत्तं तां शतं सदा वपंति नरु ससां श्रवसानवनीव ॥ ५ ॥ शुनितिः सहसं प
 र्कं पतितेः सहसं कथा ॥ वसितिः सह मित्रं वं कुर्वन्नावसीदति ॥ ॥ संगया
 यरुसं गुनी कश्च वं वृक्षा यरुसं पति न व मित्र या यरुसं वृत्तवं तश्च वथ
 या कश्च या श्रवसानवनीव ॥ ६ ॥ उन्मत्तानां उजं गानां मघयानां च दंतिनां ॥
 स्त्रीणां नाजकुत्तानां वविष्मसंति गता ययः ॥ ७ ॥ अयत्र थरुस विवृत्तं न कारुष
 वकि सितु मिसा व नाजकुत्त व थ न व विष्म सया य म न व न नानं श्रय म दयी
 वा ॥ ८ ॥ वैरिणा सह विष्म संथाननः कर्तुमिच्छति ॥ सवृक्षा य प्रसं सफः पतिनः

प्रतिवृत्त ॥ ॥ अममनरुप न गयु व विष्म सया य य स व व सिमा वा सहस
 व कं नो न यो सिमान केति नैव लोका व द स न वा य व ॥ ९ ॥ धन धान्य प्रया लष
 विद्या संग्रह लष व ॥ श्रान न य व हान न य क स ज्ञा सदा र व ॥ ॥ धन द य
 कथा स द्राजा किद्रु काय था य विद्या स न धाय स श्रान न या य था स य व हानः
 या य था स थ न ता स स ज्ञा ता स त मा स ॥ १० ॥ न पुत्रः सह नी मा ता न पुत्रः सह नी पि
 ता ॥ य स्तानंति महा धानं संसा ना द धि द र न ॥ ॥ अममनुष्य या जु ल संसा
 मा म धा ये गुरु व वु धा ये गुरु धान धा ल सा गुरु यो ह्म पान दु र्ग सं सो र हाः

दानसमृद्धिगानयस्तु ॥१०॥ मातार्गंगसमंतीर्थपितापूष्कनमवच ॥ गुरुकं
 दानसमंतीर्थमातार्गंगपुनःपुनः ॥ ॥ गंगमनुरायामामरुतं गंगगीर्ण
 वउति ववुरुतं पूष्कनध्यायीर्ण ॥ गुरुकं दानध्यायीर्ण ॥ हानंमाम
 रुकसाकात्तर्गंगवतुल्य ॥११॥ विद्यारूपं कुरुपा ॥ कुरुपा रूपं तपस्विनां ॥ का
 कितानां स्वनं रूपं नानीरूपं पतिवृता ॥ ॥ रूपमतीत्या रूपरुतं विद्यातपस्वि
 या रूपरुतं कुरुपा ॥ काकितेया रूपरुतं स्वनमिसाया रूपरुतं पतिवृता ॥१२॥ न
 वविद्यासमावेधूर्नवद्याधिसमानिपुः ॥ नवापयसमः स्तुतानवदेवास्तनवतं

॥ विद्यासमानधर्ममवमद गुरुकं दानध्याधिवतुल्यमद स्तुतं कायम्याव
 वतुल्यमद देववुसमानवनमवमद ॥१३॥ विद्याप्रतासिनामित्र तार्यामित्रं
 हृष्व ॥ आतुनस्योषधं मित्रं धर्ममित्रं पनवृवा ॥ ॥ पनदेगयामित्ररुतं विद्या
 युयामित्ररुतं कलातनामियामित्ररुतं वासस्तपनताकयामित्ररुतं धर्म ॥१४॥
 ॥ दूनाधीताविषं विद्याज्जीर्णं राजनं विषं ॥ विषं गच्छिदनिद्रस्य वृद्धस्य तनूनी
 विषं ॥ ताकातं त्रयासमयास्यतया विद्यायसर्थं ज्जीर्णरुतदावज्जन
 नयागुतियसर्थं तासनरुतदावथवधिधिसकसंयसर्थं आथरुतदावत्या

सकलागयसवतुत्या॥१५॥ अनायासेरुताविद्यानित्यहासेरुतासुयः॥ कवीर्यनर
 तंरुयंरुयदाषेरुतानृपः॥ ॥ अत्यासमयागहाससयाविद्यारुतमवदुसका
 वरुतहासमिसाऊनरुतपुसामतीदपिनहासतीदवुरुतसवकमतीदहावना
 जादुत॥१६॥ यस्यप्रधानविद्यासानमृनानचपंडितः॥ अंधकानेकसंगस्यनष्टचय
 वसर्वनी॥ ॥ अममनषयाकायमवातानिमरुवमृनंमरुवपंडितंमरुववृक्षया
 कृतसंजंधकानर्थंनथचउमामइनाद्विथंअर्थरिविउं॥१७॥ सर्वनीदीपकश्चतुः
 तागनविदीपकः॥ उंसाकदीपकाधर्मःसुपुत्रःकृतदीपकः॥ ॥ नात्रियामगरुतंउंउमा
 दिनयामगरुतंभीसूर्यंउंसीक्यामगरुतंधर्मकृत्यामगरुतंसुपुत्रकाय॥१८॥ ऊनगा

४

वापनताचयसुविद्यांप्रयच्छति॥ अनायासात्तयग्रातापंचेतपिननःसुताः॥ ॥ अथहा
 यानववृक्षयऊनमविवक्षतिपासयाकमिषिषसुनकातेवक्षतयनकायाकन
 थहाफपितावतुत्या॥१९॥ पुत्रपत्नीनाऊपत्नीमित्रपत्नीनखेवव॥ पत्निमातास्वमाताः
 चपंचेतामातनसुताः॥ ॥ अथहाफमामधायपुत्रयाकलातनाजायाकलातमित्रयाक
 लातकलातयामामथवमामथहाफमामधाय॥२०॥ सासयत्यंचवर्षालिदमवर्ष
 लिताउभर॥ संप्राप्यषाउणवर्षपुत्रमित्रंसमावनत॥ ॥ अममनषयाकायम
 वाहादतस्वच्छंदनसुखनकुथमिदताताउनायायसनमिमषुददतदुसमि
 प्रतासपवहसपमास॥२१॥ सासनादहवादाषासाउनादहवागुणः॥ तस्मात्पु

अं वनिष्यं च ता उ य न्न तु सा स्यत् ॥ ॥ मा वा ता य धु स ख न कु यान न्न न क दा ष द य
 व. ता उ स पं त या न न्न न क गु ण द यू व ध न न का य रु स सं स ख न कु य म न व ॥ २२ ॥ न
 चि न त्या स याः स्या तां प्र क्षा याः किं प्र या ज नं ॥ ता व हो य दि न स्या तां प्र क्षा याः किं प्र या ज नं ॥
 ॥ ॥ लो क म न र ष्य या रु स सं र वि व न्न त्या स व न ता द न व क्ष या प्र क्षा म द न सं द या व
 व यू व. र वि म द न त्या सं म द न हा स द या व न न तु ति प्र क्षा ना स रु यी व ॥ २३ ॥ प्र या सु वि वि
 चेः म म् नि यो क्ता म न नं व चेः ॥ नी नि स्ता व डि सं प न्ना र वं ति ख स पू जि ता ॥ ॥ का य म
 या ज त प वि द्या स. वि द्या स त हा स नी मि सि यू व वृ डि द यू व. ता क नं मा न्य या यू व ॥ २४ ॥

॥ प्र तु कि म् त त्वा इ म प ॥ ॥ ता न का रु क ॥ ॥ प ॥ ग पू जि ता ना जा ॥ ॥ य ० यू व नि न दि
 न ॥ ॥ रु वं चान क म् वि र्णः प व का य रु द्वाः सा पू गः न्न या णि रु रु नः सा रु
 म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः
 म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः
 ॥ गु ण प्र कि य ग यि र्णः कि य ग यि र्णः कि य ग यि र्णः कि य ग यि र्णः कि य ग यि र्णः
 त वि व र्जि त ॥ ॥ गु ण प्र कि य ग यि र्णः कि य ग यि र्णः कि य ग यि र्णः कि य ग यि र्णः कि य ग यि र्णः
 म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः सा रु म द नः

याऊसपाइलंः आपदासः मित्रयाऊसपाइलं धर्मम ॥ ३१ ॥ नाम्बुधुमीषः
 भास्रः नामिनिस्त्रास्रतत्र ॥ वावसायिसस्रयोनीः नामिपात्रामहायधि ॥
 ॥ उपायनः सप्तपर्वतः अतिउच्चमश्वः पातालः अग्निकामध्याकः सागन
 सप्तदः पात्रयायजिवः धर्मनः स्नानिशकस्यः उपाययायसात्र ॥ ३२ ॥
 ॥ कनकननननननः पाशनककुत्रनननः अवधुदिवसकुर्याः घनाधयनक
 मस्र ॥ ॥ अविच्छिद्यनः क्रियंतिशोककृपनंगकः वापनंगकः पायासच्छिवाः
 नंगकः अखलकृपननंगकः नविशयर्थः क्रिनः अष्टाक्षिनंगक ॥ ३३ ॥

याऊनानां सुरुताविः वर्ज्यानिपिपित्रिकाः अग्नकनवेनस्रयाईपिः पदमकः
 नगच्छति ॥ ॥ अतप्तवस्रवनसाः गपानिर्नः दसक्रियाऊनः वनरुडाः सडाः
 स्रयानसागनूयलंः सपानिनिरिकषायाः उपाययाअर्थनशत्रा ॥ ३४ ॥
 नेः अर्थमनेः विशाः र्धनेष्वेतासात्रुहाः र्धनेष्वेतामध्याः स्रयास्रव्यः
 नेः र्धनेष्वेता ॥ ॥ धनसास्रयायः विशासास्रमनसः पर्वतयैकोसः धर्मयायः
 स्रयायः धर्मिनास्त्रानधवधाय ॥ ३५ ॥ सुत्रमुद्रययविद्याः सुकननधनः
 वाः अथर्वविद्यायास्रिद्याः चतुर्थिनापनस्रय ॥ ॥ विशासायइलंः र्धताउपनी
 ३६

नपीतामहः अथवायुत्रयासिवायादनः अथवायुत्रयातः धनयापत्रविद्यानः अ
 थवाविद्यानः विशादुलः धनताडयननपिनामह ॥ ३६ ॥ नकाकुलरिमाना
 वः यायुत्रयासिवायनः धनयानिधनं त्वाः वायुत्रयापिजायन ॥ ॥ आपन
 छत्रदः सहस्रसप्तर्षीः युत्रमरात्रयः निद्रायागताः सगच्छिषतुः शिवायाज
 निसजायलपावः विथं चतुर्लोकः कामकायिव ॥ ३७ ॥ एककल्पयथाधी
 तः नाधीर्गयुत्रमन्त्रिः नमरागमरासधः जालगकेवमकीयः ॥ ॥ युत्रमः
 दयकः प्रथितवर्षः सदासाधुनः सगाढः धनमद्वयः गप्यजाननदवभावाध

पा २

१ यात्र

॥ ३८ ॥ मित्योर्ध्वसमनात्रय ॥ पतिगमिगमं गदः अथोलरुवदिविद्याः पः
 लुल्यवाक्यानिधि ॥ ॥ धिकमियावापातः लवर्ध्वमियावापातः अथोलिमर
 यकः पतिगवमिगनात्रः धामुसयकः धदागाखूनं पूयमरुवः अथर्वयर्गजत्र
 ॥ ३९ ॥ नरिजलनिशपुर्तः यपुर्तः लुदाउचनः युल ॥ युलनलयानिः
 यथायधीदृगंयथा ॥ ॥ कर्मशपुनः शपुधायमदः शपुदलं युलथूलमः यु
 नपनिजसायावः इदधनिः दलपमानर्थ ॥ ४० ॥ किंकलनविधमनः यु
 कान्यजिमानत्र ॥ धनूर्ध्वमाविष्टः धापिः निर्मुदाकिं पयाजन ॥ ॥ कुल

शिवायः कायः शुद्धा गुणदत्तः ॥ ३१ ॥ सप्तकृत्यनः मानसायिवः धनर्वत्सना
 कायः कायविधिश्रुतः निश्चुष्टिश्रुतः ॥ ३२ ॥ किंकृत्यविन-
 लनः विशाहितनः गुणाननः ॥ अकलितः पवित्रो माः देवमेव पिप्रदिनः ॥
 ग्यनः प्रमाणः कलवन्तः श्रुतः ॥ कायविश्रुतः श्रुतः ॥ ३३ ॥ नादा
 विशासेन माः अकलितः श्रुतः ॥ गद्यद्वयः पूजायामः अर्थः ॥ ३४ ॥ नादा
 विश्रुतः विशाः वावत्या वनगच्छति ॥ ३५ ॥ किं न किं न द्विगमपानः ॥ नेक्या किं प्रयाजन
 विर्यैः श्रुतः ॥ नामार्थः ॥ सप्तकृत्यनः मानसायिवः सप्तकृत्यनः मानसायिवः

धूनदावः नामः शुद्धा गुणदत्तः ॥ ३६ ॥ गद्यद्वयः पूजायामः अर्थः ॥
 वसन्तः वनगच्छति ॥ ३७ ॥ वावत्या वनगच्छति ॥ ३८ ॥ वावत्या वनगच्छति ॥
 कायः कथं कायमः ॥ ३९ ॥ गुणद्वयः पूजायामः अर्थः ॥ ४० ॥ गुणद्वयः पूजायामः
 नादायनः वदः ॥ ४१ ॥ नादायनः वदः ॥ ४२ ॥ नादायनः वदः ॥
 माः कटकिं गन्धमाद्यायः स्वयन्तः निःसृष्टः ॥ ४३ ॥ गुणद्वयः पूजायामः
 पद्याद्यथायः ॥ ४४ ॥ गायिनः श्रुतः ॥ ४५ ॥ गायिनः श्रुतः ॥ ४६ ॥ गायिनः श्रुतः
 वदार्थः ॥ ४७ ॥ सप्तकृत्यनः मानसायिवः ॥ ४८ ॥ सप्तकृत्यनः मानसायिवः

नव ॥ ४० ॥ आरुनाजायनयादिः शकुनैश्च जायनः अलङ्कृतश्च
 यार्ज्याः सपाथीदायुखकयः ॥ ४१ ॥ अलङ्कृतः नलसावाधिः सधनयान
 साः कृष्णजायतपिवद्धुलवयकयनताः सन्निभायिवः संध्यायानसाः
 यूरुयइयिव ॥ ४२ ॥ वज्रवज्रार्थमगाङ्गाः ययहासपलायनः आसिद्धो
 दपलानिर्गः प्रपराङ्गाप्रारुगः ॥ अवनष्टवाङ्मलः वज्रः वर्जितः नप
 तीवः आसिद्धोदविषकोवः पथिठवाङ्मलः राजासीः पुनरुदितयाय ॥
 ४२ ॥ आङ्गाः द्विः (अमरिवा २१) छिद्रकर्मविवर्तिः विधुः वपेवेविष

७५

११

निःसप्तइः खसप्तसर्व ॥ ॥ क्लानिः कामलः छिद्रवचनमद्राकः विपमिषा
 गीः इः खसप्तसर्वः सुखाखदः धमराजाप्रय ॥ ४३ ॥ कलमिलिगुः धारणेः सग
 धर्मपरायनः प्रविनः पक्षपादः राजाश्चाविधीयते ॥ ॥ कलवन्तः क्षीन
 वन्तः सुधवन्तः सत्यवन्तः धर्मिस्तः वक्तुलः विवडुलः कामवन्तः पथिठमजाः
 जायाय ॥ ४४ ॥ कलवाङ्मलिनं लक्ष्मः अणुगर्भदार्कवः अनायवायकल्लयः
 नाक्षिपयन्त्रियाकयन् ॥ ॥ काधिः कामिः नाहिः अक्लानिः आङ्कवः आयमल
 सीः स्वययाकः पथिठमराजायायमगव ॥ ४५ ॥ मन्त्रवृत्तिरिनाधीतः सर्वस

अ
दि

त्वयि विष्णु कः धृतिश्च वावसायि चः धनाधिका विधायन ॥ ॥ कृकार्क इवः उग्र
पृकार्क सारितनः धीर्बनः सप्तत्रय कयाप निष्ठातिवः धिसधरा वारिठः धीवः
सायाकः धीरिदमः धनधनधाय ॥ १५ ॥ आयुर्वेद्य कृणायाः १५ सर्वरूपीय
दर्शनः आर्कः धीनयुः धीपिनः धनधन विधायन ॥ ॥ वत्स आदिनः आयुर्वेद्य धा
यः अस्याधयाकः नादिरुदः विकिसातिताः प्राकवर्गाकः धिसधरा वारिठः धुनिः
कः धर्मवैश्रवय ॥ १६ ॥ धिगृविनाम स्रुदः धासुद्धातिष्यवकः धृतिश्च
कथिनधेवः धुपकालय सप्तग्य ॥ ॥ अजाः वदनिर्णः विवडनः धासुद्धातिष्यव
वा

१२

धारिः धनसिद्धः कथिनिमरुवः धर्मसत्वातयाय ॥ १७ ॥ सत्कृत्त इक कृणाया
ः सद्यरुसो जिगाद सः सर्वधामसमासाकिः धनसप्तक उग्र ॥ ॥ आखनः गो
वनकर्कः वानरुवः अर्थनागलपूः अषत्रनियतिठः नानासासुसाकः धर्मश्रव
कयाय ॥ १८ ॥ धृमिना कालनगैः वलवीपीयदसनः अपुसादिमदायुः
पतिरुत्त उग्र ॥ ॥ कार्कया अनूपसवः वयवकः प्राकवर्गाकः विवडनः
धर्मपतिरुत्तयाय ॥ १९ ॥ सप्तकृत्त धासुद्धातिष्यवकः धृतिश्च धिगृविनाम स्रुदः
धुपकालय १९ सनाधिका विधायन ॥ ॥ रुमिरुत्तयाय सप्तकृत्त धासुद्धातिष्यव
कः

७१

याङ्गव्याः कार्जुसराजातः स्वकायुधयशिवः इति किमिच्छायाः सञ्जीवित्तिश्च यः प
सगवतः स्वमेवनिश ॥ ७१ ॥ मस्कोनिशास्यमयः गुयाइश्यामरिपय ॥ अपर
धर्मनाधध्वः नवकयश्वनध्व ॥ ॥ मस्कोलेनयाइलपाकार्जुतः याङ्गसः स्वनाइ
ध्वयशिवः अपरसक्रायः सञ्जीमायः परवाकतः नवकवातयैडे ॥ ७२ ॥ न
लाइमोवशानिलैः धर्मकासायवृधयः गुधवक्तनियामानिः गुधोईनविबई
यन् ॥ ॥ धर्मनराजातः धर्मः अर्थः कामः वृद्धिः यायनिर्मितीतः गुधवक्तया
ऊरपावः गुधदिनमर्मगान ॥ ७२ ॥ यास्तिद्वि कर्तृगहनः धर्मनोयदिवा

१४

७३

धुतंः ननसंवर्धनराजाः धुकुनेइइकुनेरापि ॥ ॥ गुधवक्तयाइलपातालः
गुधिकनः धुतयाकानः पूनयाकानैः पापयाकानः राजासृष्टिमान्वायायिव
॥ ७० ॥ यथात्रत्वपतिङ्गः तापतायनेइदनेः तथापूतमप्यवः कुलधिलनः
कर्मानो ॥ ॥ यथातैः द्वायावः द्वायावः नाकवेकावः पत्रिकातयः धर्म
कुलः धीतः कर्मानः पूतसः पत्रिकातय ॥ ७१ ॥ कानवंपुंज (६) एयाः वान्ध
वाबुधनागमः आपकावगधमिगुः लयोववितवकुय ॥ ॥ उमेवनादिन
स्यः साङ्गयावः धर्मनदिनस्यः आपकासः शिवदिनस्यविपनिमः स्त्रीदिनस

ॐ
६

यः प्रवृत्ताकवेत्त ॥ १२ ॥ **हृत्प्रावह** विष्णुगङ्गाः **हृत्प्रावह** सप्तधमाः ननिशाः
शायथायाः प्रीतिविष्णुसकर्मना ॥ ॥ उर्गवहः अनेन विप्रित्तगावः **हृदः** सः
हृदः दधार्थः स्वगावः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः
अथममैः स **हृदः** थयवरात ॥ १३ ॥ **असह्यं** स **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं
नीवं ॥ असह्यं स **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं
नयीः **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं
॥ १४ ॥ **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं **हृदः** नं

१५

मादु कननास ॥ ॥ उयवनहवराज्ञागालगतासः उयमइतसनेः कपनिगा
यतः कपनिः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः
गङ्गागालगतासः ॥ १५ ॥ **वासा** गङ्गागालगतासः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः
हृदः सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः
कायधइतः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः
हृदः सः ॥ १६ ॥ **नक** **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः
वजायगः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः **हृदः** सः

७
५

नमः मिश्रवः सईनवः सकृद्विवः कावननदगदव ॥ ११ ॥ काष्ठाधिराज्य
साकाः नराकायप्रसाधयः वनाः कीवकुयं दृष्टः पत्रियश्रुतितावत ॥ का
ऊयाः श्रुयेनसाकयाकराडलपसातः गधनभलसाः सायानइइतानमदयावः
मामगादगाथे ॥ १४ ॥ कृष्णानिभानिजाः श्रुयकस्यकगानतिः कृष्णो
षुदतिदसाः इईनसाकृगकुसा ॥ ॥ बाधनिनगकस्ययाक्रमः हफिमइव
मयाः प्रतियवमइः नासनयाः सखमइः इईधयाककुसासइ ॥ १२ ॥ कृष्ण
लसाकृगातानाः इईनसाकृगकुसाः बाधनीनांकृष्णनिराः कृष्णस्यवकाः

१७

मिनी ॥ ॥ स्रुयाकसान्यखमइः इईनयाककुसाखमइः बाधनीयाकमिनरुष
मइः कातियाकसुखमइ ॥ १० ॥ इवसलवत्राजाः वातानां रुदिनं वनेः वः
नस्रुखसाभोनत्वः सोलानां अनवत्र ॥ ॥ इवमप्रयाः वनइरीराजाः वात्रकया
वतइत्रखायः स्रुयावत्रइनः नानमवाह्योनिवः स्रुयावत्रअनितियाय ॥
४१ ॥ अनाथानीनात्रिजाधीः बालवृद्धः तपतिनीः अन्यायपरिरुताधीः स्रुया
कारिवगति ॥ ॥ निरुतियाः नासनयाः वात्रकयाः स्रुयाः पपतियाः अन्याय
मदयामवनः अन्याययातदाहः प्रमिर्गतिइरीराजा ॥ ४२ ॥ बाधिनस्यार्थ

अ
ग

दिनस्यः धातुः शिवाभिगम्यचः हृदयस्य कयश्च हृदयस्य धातुः हृदयस्य धातुः ॥ ॥
आधीनपिदलपूयाः यश्च नः धनमाकया यश्च नः धातुः वत्सादयोदया यश्च नः हृदयस्य
माकयवया यश्च नः धमियाडाधधातुः हृदियास्थानस्य ॥ ८३ ॥ आधुस्यवाधन
पाफः इति कृडाकृविशदः नाड्यावसासानवाः यस्मिन्मिवाधवा ॥ ॥ यागिवय
सथश्च नः विपणिर्हिथश्च नः नेमदयथश्च नः धातुः वत्सादयोदयावसथश्च नः नाडासकृद
मिश्च नः कावथश्च नः धनमाविशालयाकम्पवन्धुषाय ॥ ८४ ॥ आवधुधिसन्ध्या
धीः क्लागर्वीतर्वेकर्मिषः आवनचुविवाकाकाः आवनइतिगानना ॥ ॥ मन्धराकृक

१०

च२

मार्तः आवनमधिसवः आवसागुधमः पिः चूवययः आवसागुनः स्माचयाखालसर्तः
चूवसप ॥ ८५ ॥ नमवाविशानकाष्टः पाषाधनं नः सयः आवधुविशानकवे
समाहावमरुर्न ॥ ॥ मितः स्वकर्तः वार्तः दवमदरुः आवसागुनखः दव
रुनः धमिअर्थनरावत्रमिभव ॥ ८६ ॥ मिशानिदवमावायोः क्लागमावायोद
वताः दवमायापिगारुकोः वाग्मनो जनदवमा ॥ ॥ सीषायादवश्च नः गुनः गुन
यादवश्च नः क्लानः पिशादवश्च नः धवपुत्रयः सप्तकयादवश्च नः वाग्मन ॥ ८७ ॥
विपुंयस्ययथावक्तिः नाचयंपस्यदवमाः धौधौपस्ययथासाताः मिर्षपस्ययथासक्त ॥ ॥

लकः दानयायः धर्मकिरिणायसात्र ॥ २८ ॥ पूनकावधनायः पूश
 छुल्लुवेरुलुषः नादृष्टमनसायः यवधर्मवहिसगाधा ॥ युनषः धर्मो
 रसमश्चः अर्थमेषपनिः वासश्चरसाः कगसिर्थाः ईदुश्चरसाः ईदुश्चरसाः
 धनिगादृष्ट ॥ २९ ॥ नरुद्रुननीसः रससाधर्मसागसः कसुपुसः ससा
 वातुः धर्मनिष्पत्तिनिष्पत्ति ॥ ॥ अथिसर्मसासः सावर्षः इरुनपुसगसा
 नसात्रः साधुनवपुसगयाइनः दिनसः वातिसः धर्मोयाइनः १०० ॥ ॥
 छुमिवािनवार्कनिमिन्नासर्षयः पुधममककपलिः ससाफ ॥ ॥ ॥

भाक्त्यर्पवद्विष्णुः नरन्धानिनिचद्विष्णुः स्वजयवद्विष्णुः विष्णुः नरा
 यात्रवद्विष्णु ॥ ॥ विष्णुमियामिखाः रुसंसासुः नासासमिखाइतनीनिः
 वाक्यमियामिखाइतवदः ॥ ॥ नावायामिखाइतः वदिव ॥ १०१ ॥ नासा
 धर्मनिधर्मः पापिणयससात्रमः नासानेदिनिवृत्तिः सातः रुधनासातथापुसा
 ॥ ॥ नासाधर्मिरुसाः पुजाधर्मिरुयिषाः नासापापिरुसाः पुजानपापयायुः
 नासाननिगांयासाः पुजाननिगांयायुः नार्थनासाइतः अर्थपुजाइतः १०२
 उद्यमसासासंयः वरवृद्धिपुसाकमः पञ्चनयसाविद्यतः नसादवपिर्किर

५०
७

॥ ७५ ॥ उजागः साहासः धीर्ः वलः वृद्धिः पराक्रमः धर्मगानः संरुक् पत्र
मः खडाडाः दवः संखाचाडा ॥ १०३ ॥ सा सा दाननय दानः कर्मनय वसन
वः सर्ववस्तु सदाहातः दाननियाननाधिय ॥ ॥ सा सः दानः सा पत्रिकादीः
वसवृद्धि नमाचकतः च नपूनाहासाः धवृद्धिननः धकुमाचकमान ॥ १०४ ॥
पात्रागिगुहागिः सा र्थपरिहने सरुः ॥ सा मुवाद्य न (दा) साः नृप र्थपंचसक्रः
॥ ॥ सा पत्रागिः सा गीरुवः ॥ ७५ ॥ सा गुरुकनपासः धवपरिहने इथाय सधरुत
सा सुसवः रनसा रवः धदाताः सा सा सन अनम ॥ १०५ ॥ ७५ ॥ सा र्थपरिहने न ॥

सख्यदानयः सपुमर्थपदननः सा सुरुयपराक्रमे ॥ ॥ सा सपुमर्थपवः सा सुरुयपराक्रमे
नमस्तु सा सा वः सुतर्माया सुरुयपराक्रमे ॥ १०६ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे ॥ १०६ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे
वः सा सुरुयपराक्रमे ॥ १०७ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे ॥ १०७ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे
दपनसवः ॥ १०८ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे ॥ १०८ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे
यातनवियमवः ॥ १०९ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे ॥ १०९ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे
पत्रागिमान ॥ ११० ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे ॥ ११० ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे
सा सा सुरुयपराक्रमे ॥ १११ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे ॥ १११ ॥ सा सा सुरुयपराक्रमे

य
५६

मनुष्यं कृतकृत्यः यथेन कार्त्तुमिच्छति शिव ॥ १०८ ॥ उपकारं गुरोः स्यात् ॥ गुरुणा
गुरुसद्वचनः पादसंयुक्तं नृणां कष्टं केनैव कष्टं ॥ ॥ उपकारं गुरुणा वः
गुरुवः उवाच वः कार्त्तुमाधनपातवः यथैव सताः कथनं कनः कथं सखी दावः क
थं यथैविकायाः ॥ १०९ ॥ वरुदसि गुरुणाः यावत् कथापि पश्यतः नृण्येव
पापात् कारः विशाघनमिवाक्षते ॥ ॥ यवविपत्तिः गुरुवः वरुदावानः यव
संपत्तिरुवाच वरुदववादादादाः गथयदधसपाः साहासगावरुणाः यथावक
॥ ११० ॥ रुद्रिष्टुष्टु कष्टं रुद्रः सधुः कनकिं नृणां स्यात् सधुः सवदधिना निःसा

२२

कार्यं सधुः सपीय ॥ ॥ रुद्रिष्टुष्टुः पात्तुवचनः कृत्यलक्ष्मणः वाक्वचनं मीका न
साः सप्तसु सार्कं पीति शिव ॥ १११ ॥ रिद्धाः गुरुणा गुरुणा रिद्धाः गुरुणा गुरुणा रिद्धाः
रिद्धाः यवधनं स्यापिः रिद्धाः गुरुणा गुरुणा रिद्धाः ॥ ॥ रश्मि वरुदापि रिद्धाः सः रिद्धाः
ययिव रिद्धाः सः वधनं सयिवः रिद्धाः सः सयिव रिद्धाः ॥ ११२ ॥ पीयवाक्व
माननः सधुः गुरुणा नयनवः गुरुणा वरुदा नयनवः किं वाक्व पिय रिद्धा ॥ ॥
पीयवचनं सताः सप्तसु सार्कं सधुः सधुः शिवः यवः सधुः शिवः यवः सधुः शिवः यवः
रीदृश्यमनवः ॥ ११३ ॥ श्रुतिद्वयं नृणां सधुः सधुः पातिद्वयं नापदाः ॥ ॥

५
४

दात्रापुस्तितिवः ॥ ७७ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥ मया लक्ष्मिः ॥ ७८ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥
 अपुस्तितिवः ॥ ७९ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥ मया लक्ष्मिः ॥ ८० ॥ अतः कृतानि ॥ ॥
 निष्कृतानि ॥ ८१ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥ मया लक्ष्मिः ॥ ८२ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥
 निष्कृतानि ॥ ८३ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥ मया लक्ष्मिः ॥ ८४ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥
 निष्कृतानि ॥ ८५ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥ मया लक्ष्मिः ॥ ८६ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥
 निष्कृतानि ॥ ८७ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥ मया लक्ष्मिः ॥ ८८ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥
 निष्कृतानि ॥ ८९ ॥ अतः कृतानि ॥ ॥ मया लक्ष्मिः ॥ ९० ॥ अतः कृतानि ॥ ॥

सकृदानकात्रयः साक्षात्कालं वांगानिः यथाशास्त्रेतिहायकां ॥ ॥ शास्त्रमर्थ
इतः सात्रिणां अर्थः स्नानकादयः कृत्रियमरुत ॥ ११५ ॥ अत्रिणिम
कातिर्नः सत्त्वसुवित्रागुरुः यानवृद्धमीदात्माः सुकृत्वाविनत्यति ॥ ॥
धनुवः धनुपननः मित्रुवमिपुपननः सत्त्वसुवमत्त्वपननः सुपुवसुपुपनन
सुपुमानामिपुनाः धनुनामसिलद्यवः धनुनयाठाकार्जनामरुयिव ॥ ११६ ॥
अनायकयककायः अनायकयकयः अगुत्वासर्वरुद्रिवः नवधीपुविनत्यति ॥
॥ अयमसासिवर्यायेकः शास्त्रमर्थमसः स्वाययवः शानिवलमः निरुमनिहनवः

य
६

अपि तागुधः स्वायाकसन ॥ १२३ ॥ गुरुमेधनः कर्तुः कायवासापरीयुद्धः अथ
मादिहृत्तुवः पंचविश्वववायसा ॥ ॥ मेधमयुद्धः वलसडकायः स्वापुर्व
वाहात्रपाः पमादिमरुतः सुधुर्कुरुयः धकागागुधः काखयाकसन ॥ १२४ ॥
वकासिवातसंमुद्रः मुनियानिपुत्रनः सुसंभवामीरकिध्वः षण्मखानता
गुधः ॥ ॥ यनसाश्रुदिकनयः सयवसायितायनयः संवापुत्रयः सुखनयनः नग
कासनकुसनवायः सुप्रयः स्वामितकिरुयः धपूगागुधः दिवायाकसन ॥
१२५ ॥ अविश्वानवरुद्रसंनिगापुष्टनन्यमिः सुसंगुष्टरावलिर्त्यः निनि

सिधौष्टुगदरात ॥ ॥ पतयादाकार्जससिधगात्रः अतमवयः विकुः ता
पधायसडः दकानेः संकुष्टयः धावगागुनः मधयाकसन ॥ १२७ ॥
विंसतिगागुनपाकाः यमुक्युष्टिचकुनः रुद्रपादिनिहृत्तुवोः सडयध्वरु
विष्टागि ॥ ॥ नियतागुधमनानधलः उम्वितकुधनः गकुदकाभाचकिवः
धपूत्रसमनानेः साचकसरुडा ॥ १२८ ॥ अमरवोषामनव्यागर्भः सत्यनमप
वेनसांः पत्रसापकारेधः पूंसीरवतिप्रदा ॥ ॥ अमरवक्रानिः साकसीनिप्र
यवचनमरुधकः सवनत्रपकोरुमेयावडाडागुनिः साधुजनवगसः समदयिव ॥

५
५

१२९ ॥ अक्षयनृप श्रीवाः यवनकीमहापूर्वः आतायिगाविनर्णमिः हेतुमुः
 हुं वयाकिः ॥ ॥ माउवाधिकः पातः हेतुमुः अग्नः यववेसीरुमाः मातः
 धननः यववेसिगायमनत्र ॥ १३० ॥ देवात्मिकुर्वितः यनर्कनापिसहिता
 अष्टिवानेत्तुम्पुष्टः प्रादनालथियथा ॥ ॥ यवविपतिः सयकिं तद्वनपा
 वः आपदामाचकमानः दुवद्यानामचन्यस्यः स्वावंतपत्तः शयाक्रियमहादावः माक
 लत्वाचनरावः विपतिमाचकादव ॥ १३१ ॥ इष्टमंसाचनमिष्टः सयवानलव
 तैः अरुणयज्ञेनात्मनः सगवन्धश्चताग्न ॥ ॥ समं नदावः विकृतिः आवनह
 ६१

28

नमस्तवः साकननमाकनः क्ववस्तववंध्यादाः ध्यानामयन्यन ॥ १३२ ॥ यय
भक्तवर्षेयः विनाशकपतस्तः परेनाक्रममानकः वयपलेभुकरेभन ॥ ॥
शायुधिरितराजाः इकाधनलादाः छितकनः सगच्छिच्छमरुकिरुदवः रिपनि
दाप्ररुकिरुः भववविनाधनवादाः छुजसराशरगताः सपनिदाप्ररुकिरुयाः
निवः छुसकलः सगच्छिच्छमरायमान ॥ १३३ ॥ **हिल्वहित्विवममानिः** क
त्वावेप्रिगसांगः मगयसमगायानिः यः पनः पनयवत ॥ ॥ तुल्यधाय ॥
१३४ ॥ चिन्ताकलमानवाधः मैधनानामिधूनजालः श्रमोरायकललीभाः

५१

५
६

मिणवश्चक्रः सवयानसंवत्सूर्यः सवयाम्नीयकश्चक्रः सवयार्कस्योद
मंक्रः सवयः सवयनिश्चयः सवयः सवयः सवयः ॥ १७० ॥ अस्य निधना
विष्णुः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
निधनिश्चयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥

२८

धाय ॥ १७२ ॥ धममाध्वनधमाः ननः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
राकाः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
पनिष्ठायाः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
१७२ ॥ सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
मिणः ॥ ॥ सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
सनमाकध ॥ १७३ ॥ काकाः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥
ननः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः सवयः ॥ ॥

[illegible][illegible]

विस्मायत ॥ ॥ असाधवः सगयादनः इव नमः साधुश्च असाधुश्च तः सिद्धिर्नमः सा
 याधः साधवन्तनं साधमवच्छायाधः ॥ १४१ ॥ उक्तं मेऽसु सुकृतं कानयागिहसुख
 मिः सुखासुखानिधायकः सुखिनेऽसु सुमेसरुधः ॥ तिष्ठ प्रवनापयगच्छवः सुप्रोक्तं
 मसुवः लोकस्नानवनापयानेन वः सुपतः मानसधनपत्रं ॥ १४२ ॥ किं कविशक्ति
 सुपक्वः सागवाद्रिगाकमः पञ्चासुरसुतमधुक्कः कथायानामुर्गागण ॥ ॥ नापः
 यादावश्चकाकायः सागवद्रिगाकमः पञ्चासुरसुतमधुक्कः कथायानामुर्गागण ॥ ॥ नापः
 पूराकः अपपादः सुकृष्टवात्रसुयमरुवः धार्पिष्ठागवद्रिगाकमः ॥ १४३ ॥

३०

सुकृष्टवात्रसुयमरुवः धार्पिष्ठागवद्रिगाकमः पञ्चासुरसुतमधुक्कः कथायानामुर्गागण ॥ ॥
 साखतनवतयिगिदावः सुप्रसन्नैवः धयावतः कलीनलीवीया इव नर्वधयादनः नि
 ज्ञातवाक्यार्थः धर्माधः ॥ १४४ ॥ सुप्रसन्नैवः धयावतः कलीनलीवीया इव नर्वधयादनः नि
 वर्तपफः नसाविशानगद्वेनाधः ॥ प्रथित्वार्थगयाविद्याः सुवयादुक्तुधवाग्रुधन
 कार्यपुयागवतसः धविद्याविद्यामरुवः धधनधनमरुवः ॥ १४५ ॥ सुप्रसन्नैवः
 मिगाविः निहृदिनिववान्धवाः किंपुयाजनकमेवाः मर्थगानिहृत्तानिधः ॥ ॥
 दुनसवादमिगः सुनरुः वाव्रवः सुपुयाजनः यायः वतसः सुनमइनिहृत्तः ॥

सु

१४३ ॥ ^{या} ~~अहो~~ ~~मम~~ ~~का~~ तिः इत्युत्तरादिवाचवाः कान्तात्तानय्यत्रगध्वः यकात्तनय
 निरुति ॥ ॥ वनतवादिभिः श्वानः इत्युत्तरादिकर्तृकनः वलसप्तदः वास्यगयाध
 ॥ १४४ ॥ ~~यज्ञावचन~~ ~~निन~~ ~~स्यः~~ ~~कर्म~~ ~~दिन~~ ~~स्य~~ ~~थान~~ ~~तः~~ ~~नि~~ ~~रथ~~ ~~वै~~ ~~त~~ ~~ना~~ ~~ग~~ ~~स्यः~~ ~~रक्ष~~ ~~ना~~ ~~द्रु~~ ~~ग~~
 नयार्थम् ॥ ॥ यज्ञासदृशावचनः श्वानसदृशाः नित्यवृद्धिः धूमिः तं सत्तदर्थ
 र्थम् ॥ १४५ ॥ ~~यज्ञा~~ ~~मम~~ ~~का~~ ~~तिः~~ ~~इत्युत्तरादिवाचवाः~~ ~~कान्तात्तानय्यत्रगध्वः~~ ~~यकात्तनय~~
 निःपुलाकमयउत्तरम् ॥ ॥ वातसत्तादाः वास्यगयाध्वः निपुलाकत्तादाः स
 थगकवाः धापिना निरुति ॥ १४६ ॥ निरुति ~~यज्ञा~~ ~~मम~~ ~~का~~ ~~तिः~~ ~~इत्युत्तरादिवाचवाः~~ ~~कान्तात्तानय्यत्रगध्वः~~ ~~यकात्तनय~~

३९

स्याद्वर्गमयकृष्णस्य धूमिर्विषय निरुति ॥ ॥ कृपनपाकयावः सीवाः वगुनरु
 नयान्ति का म द्यष्टः नित्यवचनसदृशः वास्यगयाध्वः धूमि निरुति ॥ १४७ ॥
 वनयत्कृतमापुः विप्रपा मपिक न्याकाः उपतिनी ननीयस्य वेवावृष्टादृष्टकाली ॥
 ॥ कृष्णानि ~~मम~~ ~~का~~ ~~तिः~~ ~~इत्युत्तरादिवाचवाः~~ ~~कान्तात्तानय्यत्रगध्वः~~ ~~यकात्तनय~~ ~~नि~~ ~~रु~~ ~~ति~~
 निरुति ममवः धमवः उद्यद्विः विवादायायमात्र ॥ १४८ ॥ ~~विवादायायमात्र~~ ~~मम~~ ~~का~~ ~~तिः~~ ~~इत्युत्तरादिवाचवाः~~ ~~कान्तात्तानय्यत्रगध्वः~~ ~~यकात्तनय~~
 मम ~~मम~~ ~~का~~ ~~तिः~~ ~~इत्युत्तरादिवाचवाः~~ ~~कान्तात्तानय्यत्रगध्वः~~ ~~यकात्तनय~~ ~~नि~~ ~~रु~~ ~~ति~~ ~~मम~~ ~~का~~ ~~तिः~~ ~~इत्युत्तरादिवाचवाः~~ ~~कान्तात्तानय्यत्रगध्वः~~ ~~यकात्तनय~~
 मनीः ~~मम~~ ~~का~~ ~~तिः~~ ~~इत्युत्तरादिवाचवाः~~ ~~कान्तात्तानय्यत्रगध्वः~~ ~~यकात्तनय~~ ~~नि~~ ~~रु~~ ~~ति~~ ~~मम~~ ~~का~~ ~~तिः~~ ~~इत्युत्तरादिवाचवाः~~ ~~कान्तात्तानय्यत्रगध्वः~~ ~~यकात्तनय~~

वर

मात्रः निवृत्त्यार्थः खानसर्गाः उद्यमविशालरुद्रावस्थाना मात्रः अकलिहस्तनाः स्त्रीन
 लङ्गुत्राः कायकला ॥ १८२ ॥ कल्याणकृतनासिः खानावकावपिठिगः केनैव
 ननपाकः हिरयः कल्याणनितगता ॥ ॥ ह्याकृतसः क्षयः नमदाः खानसर्मापिदपू
 नानेद्वयवत्तवः संपाकिहस्तनाः अकृतसमयाकृत ॥ १८३ ॥ कल्याणकृतगुणा
 सिः निम्बुषापिठकुषः सकृत्सत्यपदस्यः नातावगिककृत ॥ ॥ इत्येवहस्त
 नाः सद्रूपामद्रः युधस्तसनाः सद्रूपामद्रः गथेक्षलसाः कामनयसयाः नासक
 कथनाथ ॥ १८४ ॥ अमरमितीवक्रिः अमरंकीलगाऊनः अमरंयुधवविशयोः

तद्धि

32

अमगवात्तलापितं ॥ ॥ चिकवत्तसः मिः अमगः इद्वजानयअमगः युनवमिः मीरु
 नदासअमगः वानकयावचनश्चर्थअमगः ॥ १७४ ॥ इत्तलपकृत्तिवानिः इत्तरमु
 ऊपरः इत्तरावचनपियः ॥ इत्तवश्चर्त्तयाकिक्किवचनः ऊमाव
 नयाजाइत्तरः रुगिरुत्तवावः मीइत्तरः लाकागुत्तवचनइत्तरः ॥ १७५ ॥ नदिना
 जाद्रनीविच्छेदः नात्रिर्नाचपमियगाः मनूषात्तानपापइः दसान्तीयगुनिष्टि ॥ ॥
 नदिदकाहर्गंभाः मिसादकाहपमिपुताः मनूषदकाहनाजाः दसदका
 हथमवाकाथयसिग्वधाय ॥ १७६ ॥ पुन्यो नसमाकीर्तः दासिदाहसमाकृतः

तमि

लक्ष्मीवित्तदिनीपूसाऽयथावद्वनथगृहं ॥ ॥ कायकृयमात्राभिसानः सहितयाशुदृशवसना
पुन्रमयास्त्रीमदगवदुगुयात्यासव ॥ १८६ ॥ ~~सर्व~~ ~~सामवत~~ ~~ताना~~ ~~स्मि~~ ~~या~~ ~~रत्व~~ ~~मन~~ ~~कम~~
गस्माकृदयनिस्रगाऽगयात्तत्काधननकिं ॥ ॥ ~~सप्त~~ ~~सप्त~~ ~~वत्त~~ ~~यका~~ ~~स~~ ~~स्मि~~ ~~वत्त~~ ~~उक्त~~ ~~म~~ ~~थ~~
त्रियानिमिस्त्रीनऽथमदगवदुगुयात्यासव ॥ १८७ ॥ ~~कृ~~ ~~मि~~ ~~रु~~ ~~मि~~
~~कृ~~ ~~गु~~ ~~वा~~ ~~नि~~ ~~ः~~ ~~कृ~~ ~~पू~~ ~~ग~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~ग~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~ः~~ ~~कृ~~ ~~म~~ ~~नि~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~ग~~ ~~रा~~ ~~ज्ञा~~ ~~ः~~ ~~मु~~ ~~चो~~ ~~य~~ ~~न~~ ~~रु~~ ~~ध~~ ~~न~~ ॥ ॥ ~~कृ~~ ~~व~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~य~~
वमिस्तानः ~~कृ~~ ~~गु~~ ~~वा~~ ~~नि~~ ~~ः~~ ~~कृ~~ ~~पू~~ ~~ग~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~ग~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~ः~~ ~~कृ~~ ~~म~~ ~~नि~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~ग~~ ~~रा~~ ~~ज्ञा~~ ~~ः~~ ~~मु~~ ~~चो~~ ~~य~~ ~~न~~ ~~रु~~ ~~ध~~ ~~न~~ ॥ ॥ ~~कृ~~ ~~व~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~य~~
नराश्रमाचकिवः ॥ १९० ॥ ~~स्त्री~~ ~~लक्ष्मी~~ ~~वित्त~~ ~~दिनी~~ ~~पूसा~~ ~~ऽयथा~~ ~~वद्वन~~ ~~थगृहं~~ ॥

न ४

मापकिः सत्रनपतिनासुरु ॥ ॥ मितायाश्रवनदात्तुच्छि १००० तादवः यूनदगवत्तः
माऽशाशासकृच्छ्रुत्तताऽकायवृयकः ~~कृ~~ ~~दृ~~ ~~व~~ ~~नि~~ ~~य~~ ~~न~~ ~~या~~ ~~य~~ ~~ः~~ ~~स~~ ~~ति~~ ~~व~~ ~~न~~ ॥ १९१ ॥
कवयकिनपस्यनिः ~~कि~~ ~~त्वर~~ ~~अ~~ ~~नि~~ ~~वा~~ ~~य~~ ~~सा~~ ~~ऽपु~~ ~~म~~ ~~या~~ ~~कि~~ ~~न~~ ~~कृ~~ ~~व~~ ~~नि~~ ~~ः~~ ~~कि~~ ~~न~~ ~~रु~~ ~~त्त~~ ~~नि~~ ~~म~~ ~~य~~
पा ॥ ॥ पन्दिनयनिस्तनकुमखठः ~~का~~ ~~सं~~ ~~कु~~ ~~म~~ ~~न~~ ~~व~~ ~~ः~~ ~~मि~~ ~~स्त~~ ~~न~~ ~~कु~~ ~~म~~ ~~स~~ ~~या~~ ~~क~~ ~~ः~~ ~~ध~~ ~~न~~ ~~का~~
वनकुधकमन्वाक ॥ १९२ ॥ ~~पू~~ ~~ग~~ ~~पु~~ ~~या~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~रा~~ ~~श्री~~ ~~ऽपू~~ ~~ग~~ ~~पि~~ ~~ठ~~ ~~पु~~ ~~या~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~ऽहि~~ ~~त~~ ~~पु~~ ~~या~~ ~~ः~~
जनमिष्ठः ~~सर्व~~ ~~मा~~ ~~त्स~~ ~~पु~~ ~~या~~ ~~रु~~ ~~न~~ ॥ ॥ ~~का~~ ~~य~~ ~~द~~ ~~य~~ ~~क~~ ~~या~~ ~~त~~ ~~ति~~ ~~नि~~ ~~द~~ ~~य~~ ~~क~~ ~~मा~~ ~~न~~ ~~ऽध~~ ~~व~~ ~~ग~~ ~~पि~~
उथयकयागकायमावातऽधवकार्यसहितियाययागः ~~मि~~ ~~ष्ठ~~ ~~मा~~ ~~न~~ ~~ऽध~~ ~~व~~ ~~ध~~ ~~व~~ ~~स~~ ~~हि~~ ~~त~~ ~~पु~~ ~~या~~

लेक

ऊनरुक्मसमस्यायमात ॥ ११३ ॥ ~~सम~~ ~~जावतना~~ ~~हमि~~ ~~याका~~ ~~गवतना~~ ~~गुरु~~ ~~नः~~
सत्यावतनादसाः ~~ध्व~~ ~~त्रिणावतना~~ ~~मीय~~ ॥ ॥ ~~सम~~ ~~नडाव~~ ~~हमि~~ ~~पग~~ ~~खा~~ ~~नन~~ ~~इव~~ ~~क~~ ~~र~~
साजायसनद्वः ~~नि~~ ~~त्रिणाथ~~ ~~वव~~ ~~सितन~~ ~~द्व~~ ॥ ११७ ॥ ~~न~~ ~~मृ~~ ~~हानि~~ ~~नवा~~ ~~हानि~~ ~~न~~ ~~पा~~
कायानरुक्माः ~~नव~~ ~~धन~~ ~~नव~~ ~~व~~ ~~धवा~~ ~~हमि~~ ~~ना~~ ~~व~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~मि~~ ~~य~~ ॥ ॥ ~~क~~ ~~या~~ ~~पा~~ ~~ता~~ ~~यां~~ ~~का~~
ननरुक्मायादमरुवः ~~व~~ ~~धन~~ ~~म~~ ~~या~~ ~~ह~~ ~~न~~ ~~क~~ ~~रु~~ ~~त्~~ ~~ली~~ ~~या~~ ~~रु~~ ~~का~~ ~~थ~~ ~~व~~ ~~ह~~ ~~रा~~ ~~व~~ ॥ ११८ ॥
~~न~~ ~~दि~~ ~~या~~ ~~म~~ ~~य~~ ~~म~~ ~~मि~~ ~~न~~ ~~र~~ ~~ना~~ ~~त्री~~ ~~पा~~ ~~ग~~ ~~य~~ ~~ग~~ ~~रु~~ ~~ल~~ ~~ना~~ ~~दी~~ ~~ना~~ ~~व~~ ~~न~~ ~~दी~~ ~~व~~ ~~ह~~ ~~रु~~ ~~न्द~~ ~~ल~~ ~~ता~~
गां ~~म~~ ~~मि~~ ~~था~~ ॥ ~~न~~ ~~दी~~ ~~ना~~ ~~ग~~ ~~ल~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~क~~ ~~ल~~ ~~श~~ ~~म~~ ~~हा~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~न~~ ~~ध~~ ~~व~~ ~~रु~~ ~~त्~~ ~~का~~ ~~ह~~ ~~ा~~ ~~यि~~ ~~व~~ ~~मि~~ ~~ता~~ ~~या~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~स~~

३४

नृकावरुथापूनाः ~~ग~~ ~~या~~ ~~म~~ ~~का~~ ~~य~~ ~~व~~ ~~रु~~ ~~७~~ ~~य~~ ~~रु~~ ~~त~~ ~~वा~~ ~~ह~~ ~~ा~~ ~~म~~ ~~ध~~ ~~न~~ ~~नी~~ ~~ल~~ ~~ता~~ ~~वृ~~ ~~ष~~ ~~म~~ ~~ह~~ ~~रु~~ ~~७~~ ॥
गलम्रकायपनिदयः ~~क~~ ~~दा~~ ~~मि~~ ~~त~~ ~~रु~~ ~~क्~~ ~~का~~ ~~य~~ ~~ग~~ ~~या~~ ~~ह~~ ~~ा~~ ~~प्र~~ ~~या~~ ~~यि~~ ~~व~~ ~~रु~~ ~~७~~ ~~य~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~रु~~ ~~ह~~ ~~ा~~
धयरुयाकः ~~नि~~ ~~ल~~ ~~ध~~ ~~ता~~ ~~उ~~ ~~रु~~ ~~७~~ ॥ १२१ ॥ ~~न~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~गु~~ ~~रु~~ ~~७~~ ~~न~~ ~~द~~ ~~श~~ ~~म~~ ~~ान~~ ~~न~~ ~~व~~ ~~कि~~ ~~ना~~
दशरुपदुनसर्वैः ~~क~~ ~~पु~~ ~~न~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~य~~ ~~थ~~ ॥ ॥ ~~ग~~ ~~ह~~ ~~मि~~ ~~ता~~ ~~रु~~ ~~७~~ ~~मि~~ ~~न~~ ~~ध~~ ~~व~~ ~~न~~ ~~म~~ ~~म~~ ~~रु~~ ~~व~~
नदकांः ~~द~~ ~~ध~~ ~~७~~ ~~न~~ ~~क~~ ~~य~~ ~~रु~~ ~~न~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~मा~~ ~~व~~ ~~कि~~ ~~व~~ ~~ध~~ ~~मा~~ ~~रु~~ ~~७~~ ॥ १२२ ॥ ~~न~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~शि~~ ~~म~~ ~~रु~~
ऊनः ~~प~~ ~~ी~~ ~~ष~~ ~~ा~~ ~~ग~~ ~~न~~ ~~ह~~ ~~ा~~ ~~नि~~ ~~ना~~ ~~वा~~ ~~मि~~ ~~न~~ ~~ग~~ ~~द~~ ~~न~~ ~~स~~ ~~र्वैः~~ ~~ह~~ ~~य~~ ~~रु~~ ~~७~~ ~~क~~ ~~रु~~ ~~७~~ ~~य~~ ~~थ~~ ॥ ॥ ~~मि~~ ~~ता~~ ~~रु~~ ~~७~~ ~~म~~ ~~रु~~
हायनसाकनः ~~गु~~ ~~७~~ ~~य~~ ~~न~~ ~~सा~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~७~~ ~~य~~ ~~रु~~ ~~७~~ ~~का~~ ~~य~~ ~~न~~ ~~क~~ ~~न~~ ~~७~~ ~~य~~ ~~रु~~ ~~७~~ ~~न~~ ~~का~~ ~~रु~~ ~~७~~ ॥ १२३ ॥

७५६

[illegible]

ਜਭਾ

३०

म्नादायाः सुरुतः धम्नात्वाकषाय ॥ १२२ ॥ सजीवनीगुणः यस्याः यस्याश्चर्म
 सजीवनिः गुणधर्मविहीनस्यः निहूर्नतस्यजीवितं ॥ ॥ ग्यर्कः गुणधर्मवस्त
 वीटयादानत्वातः धम्नात्वाकषायः गुणधर्मसदृश्याः निहूर्नत्वादा ॥ १२३ ॥
 अपयपदसिद्धिनिः वारसिद्धिनिचतुष्टयः मानवास्वर्गसिद्धिनिः शागसिद्धिनिः
 यवरा ॥ ॥ शिमाः स्वर्गनः दास्यवनवाच्यायातः पश्यपनिस्तनः साः भस्तनः वच
 नस्वर्गयवाच्यायातः सनृषपनिस्तनः स्वर्गवनवाच्यायातः यवलोकेनः शाग्यायायः
 शुच्यायात ॥ १२४ ॥ वाचासुखनीयस्यः रायोनृपवर्गसिद्धिः सङ्गीत्यागवः

गियस्यः सरुर्लंगस्य कीवित ॥ ॥ अक्रयाववनसः सनस्वतिवानः स्त्रीनृपवतिस
 गिरुर्लंगस्य गवगिरुर्लंगस्यः अक्रयाः स्वादायाः सारुलंग ॥ १२४ ॥ धर्मार्थ
 काममाक्रोध्यः यस्यापिन विदितः अक्रयाववनसः सनस्वतिवानः स्त्रीनृपवतिस ॥ ॥
 धर्मार्थकाममाक्रोध्यः सनानयायसदतः अक्रयाववनसः सनस्वतिवानः स्त्रीनृपवतिस
 या ॥ १२५ ॥ धर्मार्थकाममाक्रोध्यः दिनयातिव विक्रियाः सलाहाकारवक्तुः
 स्यात्तैवपरीयत ॥ ॥ धर्मार्थकाममाक्रोध्यः दिनवर्नः अक्रयाववनसः सनस्वतिवानः
 यमथयमकीनेवनिवः विनामश्रु ॥ १२६ ॥ सपुत्रपितृमुखावावाः दावावावाः नः

३३

३४

नेत्रपिः एकामृकसवायः नववायुर्लंगस्य ॥ ॥ सफुयाइवसनीः युधस्यकाः
 यदायः सितुइलसनीः दावस्यकायकायः युधस्यकायकायः युधस्यकायकायः
 अयकिस्वकायकायः ॥ १२७ ॥ अक्रयाववनसः सनस्वतिवानः स्त्रीनृपवतिस
 कक्रवांसवकक्रवाः पाधकक्रवांसवकक्रवाः ॥ ॥ सयाइवसनीः युधस्यकाः
 सनीः यादाइवकायकायः कक्रवांसवकक्रवाः पाधकक्रवांसवकक्रवाः ॥ १२८ ॥ ॥
 युधस्यकायकायः ॥ २०० ॥ ॥ ॥ ॥
 कासवनिपूनीहिः कासवनिपूनीहिः कासवनिपूनीहिः कासवनिपूनीहिः

लघु-
श्रीगोशक्ति

कासहंः ॥ २०१ ॥ कासयवमिहानिः कासहवर्गपुत्राः कासपुष्टपुत्रा मर्किः काशादि
इतिगिता ॥ ॥ कासनहः पातिपाकवनीवः कासनहपुत्रा हहानयायिवः कासनः
सद्यन्तः कासनहज्ञगलपयान्यः ॥ ५ ॥ कासयुसियाः पाकमडीव ॥ २०२ ॥ कासा
लनाहनवीर्ः रुतं कासायपकेनः कासयवर्किणः पुनकाशादिसहव ॥ ॥ कास
याकननः पुसापयः कासयाधानः धृष्टियायिः हानाकासनमावकिव ॥ २०३ ॥ खदि
॥ कासाहमिनापयः चन्द्राकोनलमात्रः सर्वसहसकालः गसाहानामहकन ॥ ॥

३२

त्रकाशः पृथिवीः सखः चन्द्रमाः सूर्यः मीरुतः धनसमर्त कासनमावकिवः पृथियाक
नकासः शक्तिव ॥ २०४ ॥ किं कसिषलिवकाशाः धागायपनवृद्धाः नग्रः उपनका
ग्रामः नरुकरिकेकविषाति ॥ ॥ कुर्यायद्राहवः चनधायतः दृढमदयः युधसहस्य
पावसिवायः उपनकयाः यामैवकुसमानः पतनिनिष्ठिपुत्राय ॥ २०५ ॥ कर्द
वीवनमधुकाः वक्रिमन्थपराकुसः अविवकहनहानः युनवाकिपुत्राहन ॥ ॥ कः
लीलवनसगयाः मीः वल्लवाककायमरुवः धविवालयमदः रुनपुयाधायतः युधवर्कि
मरुत ॥ २०६ ॥ पुनयमिन्नमर्ताः हवकिविलसगनाः सागनाहयमिन्नकिः पुन

यपिनसाधव ॥ ॥ पलयसः सस्युनः सजादः सधरपववाः साधुजनश्रुत्याः साग
 नरादयायसयवः पलयकलस ॥ २०१ ॥ मनुष्यनतिकल्याणः सजादः सागलस्य
 पतिपन्नासाहासलोपः नवरत्निकदत्तन ॥ ॥ कल्याणनसः सधरपववतलनपूः स
 मृदुनः साग्यमधरपूः सहायनृषनः कः विदितिरात्रः सधरपूः सधरपूः सधरपूः ॥
 २०४ ॥ विशातिलिपूवपनाः विशातवाक्कः (१५४) पात्रवावितनीयः दयसाधुविद्यता ॥
 ॥ क्रियाकः दपदवः वाक्कः योतपदवः क्कः वचनः नीचयाकदवः साधुक्रियाक
 दयादव ॥ २०२ ॥ साधुसमानसाधुः सवानिदहविक्रियः उपकारधर्मापिः इहैक

५०

७०

नमृश्चर ॥ ॥ साधुजननः मानयादानः पवधारीरमिषपरागइवः इहैकनयाकइक
 मरुद्धिगाउपकानः यादानाः सनानधवयायमदीव ॥ २१० ॥ वृद्धवाधानिभः
 क्रानिः नावृद्ध साधुवाधयः ॥ ॥ सधरपववतलनपूः सधरपूः सधरपूः ॥ ॥ साधुजीव
 कः साधुनवाधयायदीवः सधुनिश्रुः साधुनवाधयायमइः गयधनसाः ॥ ॥
 कनः सीमवच्छायकंरः काननसंदर्भ ॥ २११ ॥ नासिकलसमाकानाः दृष्टः
 मकपिसर्कनाः अनपिवदनाकानाः वदितवमनानसा ॥ ॥ नसिक्कलः सधुनइय
 पिवनसहिदः कः इतिश्रुः नदयकातुः इहैकनइयूवः वयनर्थः पिवनसिदः इ

नमस्तिष्ठक ॥ २१२ ॥ वन्दनं शास्त्रवन्द्यः वन्दनं तु वन्द्यमाः वन्द्यवन्दनयास
 मध्वः साधुसपकशास्त्रवन्दः ॥ शास्त्रवन्दुशास्त्रवन्दः वन्द्यमाः शास्त्रवन्दः धर्मशास्त्राभिनाः
 साधुवनापरायः श्रीशास्त्रवन्दः ॥ २१३ ॥ अथ साधनसिद्धिः श्रीमिसिद्धिमिमासाः ॥
 के सामानसिद्धिः सामानसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ अथ साधनसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 जामिनः श्रीमिवाक्कायायः ॥ अथ साधनसिद्धिः सामानसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 २१४ ॥ मरिकावधमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 साधवः ॥ ॥ अथ साधनसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 कुन्ति २

कः सामानसिद्धिः ॥ २१४ ॥ अथ साधनसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 नयकः सामानसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 साधनवः ॥ अथ साधनसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 वाक्कायायः ॥ २१५ ॥ अथ साधनसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 नेवसाधुविद्यमः ॥ ॥ अथ साधनसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 पीजायायः ॥ अथ साधनसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 २१६ ॥ नमस्तिष्ठकः ॥ अथ साधनसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥
 ॥ अथ साधनसिद्धिः धनवर्धनयायः ॥ नीवाकनरुमिद्धिः धनवर्धनयायः ॥

कदि

संलग्नयाकः श्रुकार्यमयाकः विकृतिकार्ययायः श्रुङ्गयः निरुत्तुलिः सिवय
मयव ॥ २१६ ॥ लोत्रलोत्रलमानिर्भूः सोक्तिकानगङ्गङ्गः साधवनरिहर्ष
वन्दननवनवन ॥ ॥ पर्वतपतिताः निरुम्भदाः किमिपनिममिमादाः साधुसकरनम
इः सुपतिंहीखन्दमइ ॥ २१७ ॥ परकार्येषूपूकासाः सकार्येषूपसाधयः सह
कार्येषुधिवृकिः श्रुकार्येषुविकसः ॥ ॥ भवयाकार्यसः युक्तियाकनः धवका
केसः कुनगनसाधनेपः मिगकार्यमः निरुययायः श्रुकार्यमवसयाय ॥ २२० ॥
इलसंभवनीवानीः यत्कृगंनदृश्यतः श्रुवनवपिमाधनाः मितातयपमिष्टिः ॥

४२

॥ नीचयाकयाठातिवाः सुखनयायार्थः पायासयमइः साधूनयाठाकार्कः सि
वलपमरुवः साकक्षयायार्थः शानिव ॥ २२१ ॥ मरुतासापदः सकिः मरुतासव
सपदः ॥ ॥ तनषमनषाषूः नापादानवसम्यदः ॥ ॥ गवयाश्रापदादवः सपदं
वः शिवामनषायाः श्रापदासइः सपदंमइ ॥ २२२ ॥ सक्तुमुषाश्रुकाः वक्तुमः
वक्तुमुषाः विष्णुसमनमागुदः मरुगीकसमयत ॥ ॥ मारुदवत्वः संभाषयायः
श्रुयपागुदः वन्दुसासंरुषयायः वक्तुमः विष्णुसंभाषयायः समनयावः गवप
रुषसंभाषयायः राधरुवपाव ॥ २२३ ॥ लंघकः पथकः श्रुवः यवान्यासासुविन

फणि

काः सर्ववृक्षानिनामृताः क्रियावन्तश्चपन्दिनाः ॥ अथ वचाकर्मः पत्रपुष्पः
साक्षुसवपविः पत्रमर्कः वृक्षनीयर्कः मृखक्रियाकर्मायाकाः क्रियावन्तश्चपन्दि
नश्चा ॥ २२४ ॥ वासिष्ठसप्तविंशतिः राजसूयवपावनैः शीतान्ध्रानि कुर्वन्तिः
कामनाकिं विवारुकाया ॥ वासवः ववनिजातः वसवनिजातः राजसूयः वपा
वनः धर्मिणीः श्रीकृष्णनियनिः सनयायः कालसनरुक्मः आशावापासयाय ॥ २२५ ॥
वृक्षद्वयार्थिनामिष्यः विश्वधीववद्वृक्षः निगुकावमपत्वाथः मानाथीनृपतिवर्जः ॥
वनश्रुतिमानः वनरुद्रापात्रयायः विश्वश्रुतिमानः अनगताकुर्वन्तिवः पुरुश्रुतिमानपुरु

४३

कालसगमयायः मानाश्रुतिमानः राजसूयि ॥ २२६ ॥ मृखपद्मश्चाकानश्वावा
चन्यनशीतलः इत्येककर्मयकृषिविधं धृक्वृक्षः ॥ अथ पत्रपत्तिथकामनः
वाकववनः शीतवृक्षेष्टाननः नृगलसकलकिंथः पत्तनाः प्रकृष्टालकनसि ॥
२२७ ॥ इक्षुणीयवापीयः नवविस्मामकारुः सध्रुवसमिजिक्कात्रुः रुद्रिहनाः
रुनं विष ॥ इक्षुनश्चः वाकयकारुद्राकः विश्वसवातडाः प्रकासयायः कलिः
मवासरुवर्धः नृगनसरुवारुनवृक्षार्थीनिव ॥ २२८ ॥ स्ववृक्षपत्रमाणाधिः पत्रः
त्रिदनिपद्यमिः अस्मानाविलम्बमागुधिः पक्ष्यपितृपक्ष्यति ॥ इक्षुनवाप्तवयादायन

[illegible][illegible]

मुलवश्चरुसभाः सारगमानः सलानहसयपावः सानसनाः सस्यसग्धापनाः सस्यसग्धापनाः सस्यसग्धापनाः
 स्वसंगारगमानः ॥ २३७ ॥ पातुपातुविः (६) ॥ धनवन्नगयायधः रुमानिधवः
 नकीनः कीनालिधवतविषः ॥ पातुः श्रपातुः विः (६) ॥ धनवन्नगयायधः रुमानिधवः
 धनः श्रपातुः विः (६) ॥ धनवन्नगयायधः रुमानिधवः
 २३८ ॥ कुकुभक्तिसिगित्वाः नायककदाञ्चनः कायइहसमायामिः रुधाकवक्ति
 वीजयः ॥ विवाधकुः तापयज्ञायनपसगवः सवन्नगयायधः रुमानिधवः
 यदावः वासदासः सिगित्वाः नसन्नगयायधः रुमानिधवः ॥ २३९ ॥ पष्टिककलकदापाः श्रमि

गिमधर्पिगयः धनं कानवयादचः कृष्णार्त्तनविद्यतः ॥ ॥ प्रयगादाखः यालयाकः कः
 यगाकृष्णनः सिगित्वायाकः सतकिगादाखः कानयाकः प्रलयाकः प्रसियाकः रुद्रनि
 धुलिधकः श्रक्तमदू ॥ २४० ॥ सानकृष्टइराधमः मेगुल्लदपनिगयः ॥ विधवातत
 नयाकायोः विनासहपगच्छति ॥ ॥ धानसथादपतिः दूराधमिधः सिगित्वाः सवन्नगयायधः रुमानिधवः
 कालगमालः सानकृष्णनः सिगित्वायाकः सतकिगादाखः कानयाकः प्रलयाकः प्रसियाकः रुद्रनि
 रुद्रनिः रुद्रनारुक्तिमात्रः नक्षत्रमृदनाधिः तस्मात्कीकृतनामृदः ॥ ॥ नायव
 नः सारगमानः सलानहसयपावः सानसनाः सस्यसग्धापनाः सस्यसग्धापनाः सस्यसग्धापनाः

क. ७

ननञ्कयातिनीकाकधाय ॥ २७० ॥ वनयुक् सिगावक्रिः रुमराधिवक्रिः सम
 लमः नालयमिः श्रापाद्यामइलीनत्रं ॥ ॥ गुनवासायुयाः मिनः नयावः नलवासीभाय
 वः स्रश्चकलः नवयंखवलनावः हातपंभायरुवः नायुधागतध ॥ २७१ ॥ स्तना
 तावलिबधः कणाचवक्र तापिधाः उवलधाचक्राभिः इवगपनिवक्रय ॥ ॥ मप
 याकः धतासइ कइवः ग्याययववः धनयासनतासतमात्र ॥ २७२ ॥ नरुसुदीपेधु
 नाः पनकावाहिकुर्नः कसरुपुक्रतः खेवः इनगपनिवक्रय ॥ ॥ गुपनः खपिगव
 मपधुनकाकः मवयाधावनकासइवः स्वायुयस्यजावः धनयाक मः मानरमात्र ॥ २७३ ॥

४८

मययानगकासर्कीः गावः खेवपुमिकाः गथाचानकः पूनावासीः इनगपनिवक्रय ॥
 ॥ ॥ मलगयः मिंकिमकइवः नकवावृवताः सिधुकरामिताः धनयानसंः मानर
 मात्र ॥ २७४ ॥ इरुनवसकासिगुः पनखासिनगामियः मदीर्घवः वसुदीर्घवः इ
 नपनिवक्रय ॥ ॥ इरुनक्रमिगुनात्रः पनपूवव गमइवमिताः क्रियिताः दीर्घव
 ववतुः धनतासतमात्रमात्र ॥ २७५ ॥ नविष्ठास्यदमिगुसः मिगुसापिनविष्ठास
 गः कयाधित्कपिगामिगुः सर्वेगुस्यकाधय ॥ ॥ वेसिवक्रिनीविष्ठासमवः क
 याधिमिगुः गमवानकावः समलुगुस्यकाः स्यकास्याय ॥ २७६ ॥ नविष्ठास्यदः

विष्णुः विश्वासनेव विश्वातः विष्वासा रुयमत्यनः सना हो वनि कृत् न गि ॥ ॥ अविं
 धासि श्रयाकः विष्वा समभवः विष्वा सि श्रया क्वः विष्वा समभवः विष्वा स्यादा मया
 कनः रायज्ञाय यपिवः ह्यगर्पा का कवनरुव ॥ २४ ॥ नदी नाचन खीनवः छगा
 नाहा लु पानी धाः विश्वा तने वः कर्क रौः मिषू नाज क प्रष्व ॥ ॥ नदी वः सुप्ति गा हा क
 प्रमवः ददवर्वः सा तु डा ठ चा ठर्वः विष्वा समभवः मित्रिवः राजा र्वः विष्वा स या दा ल
 मषू ॥ २४ ॥ नदि मित्र पू मा वृ ऊः या च क न्या नि रा ध याः सा मन न हि ना रा जाः
 नरा व नि वि ना यू ष ॥ ॥ स्वप्ति स चा ठ सि ताः अध्व न म पू र मि ताः मन्त्रि म दा रा जाः

धर्मितात्वायमद्र॥ २४८ ॥ यद्विष्णुः साध्वनं वा मिः श्रीनिगुनकारयः द्युतमर्थय
 यार्जवः पत्रा ऊर्ध्ववर्धनं ॥ ॥ धर्मितातुयकयवताः इत्यमस्वायः धनवाहुरमयाय
 पत्रनिप्रिदर्शनमयायः ॥ ॥ धर्मितायायमद्र॥ २४९ ॥ नमस्तु कुरुविस्तारः नकुर्यात्
 वियदंः श्रुतनाविगथाकावः मिश्रवेसनकासयः ॥ ॥ इष्टवः विष्णुः सप्तमः नवविद्य
 हंसमवः धर्मकाविश्यमवः मिश्रवेलियायमद्र॥ २५० ॥ ॥ कनयासन्निभा
 जानंः विषयवृषस्त्रिपतिः पवहितं वरुणः नसवन्ति सदावृक्षः ॥ ॥ कनिनीनवसुतः
 पः सन्निधानाजाः सन्निनिनवनिनिपादवः द्वाभनः वरुणं गणनातिः धर्मिलेपमव
 व

कउ

याऽहासः वाययाऽहासः वाक्कायाऽहासः धर्मयाऽहासः वाचययूः धर्मीयापूतदयकमक
॥ २४८ ॥ उद्धमकसहकधुः शुभंमशीपनक्षियः निजामेधनमानसः सवन्न
हिवद्धने ॥ ॥ रुगासः कचाउः वाहृरुनः धः पप्रलिः रुनः मेधनः अनासः
धमियाः सवन्नपः वाधनपिव ॥ २४९ ॥ पनकावापनत्वचः पनवादेयनस्यवः
पनहास्यचगुस्कात्यः यत्नननिवर्कय ॥ ॥ पनक्तिः पनधनः सवयाखसतन्य
हासः धनगुनूकानसः रुत्तयाहनमानमान ॥ २५० ॥ पत्राकुकार्यरुकारन
पत्राकुपियवादिमः वरुयलाहमिर्नः विषरुक्कपथाहर्व ॥ ॥ पत्राकुसः कार्य
मावकिवः खीद्वनः यमयकाकायूः यथिदमिगुनानमानः यथहाद्यससः सुवन

४२

इदनरावकावगयाथः ॥ २५१ ॥ यत्रकार्यविधयः सुरुसाविरुनादयः वि
विपकिपूमहासनाः मिनिवर्कदिवकन ॥ ॥ यन्ननः कार्कसरेदयानः गह्वननरु
दगसनाः विपकिपूमहासनाः धविचिद्रुगानमान ॥ २५२ ॥ रुदधंवरुवृकिचः कलाः
योक्कनदीगथाः रुदवाकुकराश्रवः वरुयत्यान्दिगसका ॥ ॥ मलिग्वदशः अरुकिथ
यः रुचविगुनिविः मलिदयाः मलिदुवोः मलिअन्ननः यतपीदिरुनसदाः गानमान ॥
२५३ ॥ उर्वभाहनिपहाः सलावगीतिराकसाः ग्यापानीमलिकावेवः वरुनीयापनमि
य ॥ ॥ उर्वभाहन्नेयाः अपूनापनिः सलावतिः छिनाकसाः ग्यापानिः मनाः धपेति

२३

निपेक्षवः उचिषः उपमिः रुचसर्गः गात्रममातः पनमिह वडावश २५४ ॥
 लका लक समपः कायो कार्यो कुतुहालाः सदा कार्यो पुसदराः सदा वीसर्वदापेक्षे ॥
 ॥ लक अलक भायावः कायो अकार्यो कुतुहालाः सदा कार्यो पुसदराः सदा वीसर्वदापेक्षे ॥
 रुचकान ॥ २५४ ॥ **रुचवीमकलानां** राजापयापकीविनीः रुचवीमकलानां
 कृत्वा पूर्वोपकारिना ॥ ॥ अकलित्यीमवयाकीवनिनलवादनः राजापयापकीविनीः
 वीसर्वदापेक्षे ॥ २५४ ॥ **साययानीरुचवाटः** पद्मानाभिनिनालयः पद्मानाभिनयः
 वडाः रुचनीदिपदालयः ॥ ॥ **सितायालयरुसः** पद्मानाभिनयः पद्मानाभिनयः

५०

लुयालयमनूष ॥ २५५ ॥ **सागायमिदिविषयः** लिताविक्रियनधूरतः राजा
 कन्या अगिन्यायः कामगुणरु विद्यति ॥ ॥ कदाचित् सा ममनलनकननासाः
 वरुनकायमिलकासाः राजानन्यावयनकासाः धवलसुखप्रपुसु ॥ २५५ ॥
सुगजासयवीनः समनीचपूनादिनः नगार्किकिलिषामिः यमात्रका ननालयः ॥
 ॥ लमनदसुखः राजा ल्वः यमथपमः खूचनकासः मनिनाः पूनादिननीः खः
 रुचकासः धयायमजिनः रुयायः अनमननकनपिवः धयायमः धयायमः यका ॥
 २५६ ॥ **विषागालिभिवगायसाः** ततागाजनकालिकाः देवपिनरुिषकापिः सतिग्य

[illegible]

पिबुनसुहृदिः शुभपिदाषनायावः वकिरुगविश्रुतिव ॥ ॥ अन्नकृतनडास्यशाय
यातः शुभसुहृदववः विधानविमस्वरुनडास्यः शुभयास्यशायशर्न ॥ २१३ ॥
किंकशमिनतुध्यासः पषमानसुहृदमहिः पायानैवपुखानाः वृद्धिकमानसनिधी ॥
॥ हानिअमनःशः श्यावच्छायः धवकमनश्चायाथीः मन्वसमकः सुखियाजिवपइत
यवः वृद्धिशर्नकर्मयानियू ॥ २१४ ॥ रुक्मसुहृदस्यदानः सुहृदकच्छसुहृदस्यदानः शुभसुहृद
धकच्छः सुहृदकिंपुयादन ॥ ॥ ग्राहययाश्रयनदानः सुहृदगयाश्रयनदानः सुहृदः सुहृदया
दयाश्रयनदानः सुहृदसुहृदः सुहृदगयाश्रयनदानः सुहृदपुयादन ॥ २१५ ॥ वसिष्ठसुहृदस्यदानः सुहृदः

मानाप्रसन्नसुखः स्वर्गकिं सुखं पृथीः पृथीनी सुखं कृपा ॥ ॥ स्त्रीयात्रकात्तसुखं त्रिपुर
 यः सियाः क्षमाः वाहयावधानाः मीरुनयाः क्षमाः स्वर्गकिं नवकृपाः स्वामियाः क्षमाः य
 याल्लक्ष्य ॥ २१४ ॥ नकुलसुखं वन्ध्याः नालीर्धर्मसुखं पतिः पृथिवीसुखं वनाकाः क्षीतः
 सुखं सुखं ॥ ॥ नकुलयात्रकात्तः वन्ध्याः सियायात्रकात्तः पुन्यः पृथिवीयात्रकात्तः का
 लः नाकाः समस्तयात्रकात्तः सुखं ॥ २१५ ॥ मरुतापविश्वं वन्ध्याः ननीवा
 मानसुखं मंः कंसात्रीवन्ध्याः कालिङ्गवन्ध्याः ॥ ॥ गवनयाकात्तः सुखं
 अपमानं शिः वनीवन्ध्याकात्तः सुखं मानसुखं गत्यकात्तः सुखं ननुविनगरा

५२

वगस्तनांः कालीयनागयाः क्षमाः ॥ २१६ ॥ सुखिहसीगतेतार्यः सुखिनारीप
 गिवनाः सुखिहमाकनारीकाः संगसवाक्यं सुखि ॥ ॥ सुखिहवाक्यं सुखिह
 सुखंः मितापगियगात्तः सुखिहवाक्यः नाकाकाकाविश्वं सुखिहवाक्यः सुखिहवाक्यः
 सुखंः सुखिहवाक्यः ॥ २१७ ॥ सुखिहवाक्यं सुखिहवाक्यः सुखिहवाक्यं सुखिहवाक्यः
 पत्रिण्यः सुखिहवाक्यः सुखिहवाक्यः ॥ ॥ वन्ध्यायात्तः सुखिहवाक्यः सुखिहवाक्यः
 नागनावः सुखिहवाक्यः सुखिहवाक्यः ॥ २१८ ॥ सुखिहवाक्यः सुखिहवाक्यः
 सुखिहवाक्यः सुखिहवाक्यः ॥ ॥ नसीवायानः सुखिहवाक्यः

बुद्धिश्चः सिद्धयपादुनवायानः बुद्धिश्चः सात्त्विकश्चः मीमांसुद्धिश्चः स्वावगन
 द्वाकनबुद्धिश्चः ॥ २८१ ॥ विदुननः प्रवदयाः मातुयशात्मनानः ॥ अष्टात्म
 मसदद्यागः सयमेवकृषिवश्च ॥ ॥ वदूयाकनः अन्तर्प्रविवियः सामयार्कनः स्रज
 नवियीवः सायार्कनः धमवसमवियः धमत्यधर्तः कृषियागवन् ॥ २८२ ॥ कपि
 लाकीरपावनः सुश्रुतगमधनवः वेदाकनविवातः ॥ सुदानलवश्च ॥ ॥
 कपिरासायाइइगानः सुश्रुधीपुतंगणानः वेदाकविवातपावनः धमस्तुयः न
 लकवनीव ॥ २८३ ॥ सुश्रीरुमयोनेरुक्ः साहमकनितनः ॥ शीवमानावतुयः

मृग३४५नध्वरायते ॥ ॥ शुभिनियात्ताहाननः तद्धिताद्विधेनस्ययानेः श्रद्धा
 म्रवः म्वात्वाभुदइयूः शिवदातः शिवराइयू ॥ २४४ ॥ सुनदिनमुयानातीः
 गरुननुशाइनः वसुहिनमर्तकातः विशादिनदिनार्कमः ॥ ॥ इमदायध्रीमि
 ताइनः धतमययकनयाताइः वसुहिनमर्तकातः विशादिनदिनार्कमः ॥ ॥ इमदायध्रीमि
 उत्थाय ॥ २४५ ॥ ॥ आतनमभिनयपदः ॥ आतनमभिनयपदः ॥ आतनमभिनयपदः ॥
 वर्धभूतस ॥ आतन ॥ ॥ तंस्वसपनदः ॥ आतनमभिनयपदः ॥ आतनमभिनयपदः ॥
 नपसयूकश्रवदावः ॥ आतनमभिनयपदः ॥ आतनमभिनयपदः ॥ २४६ ॥ यक्तासर्वचविषा

धीः मुखो नाकतहासर्वः पूरुषात्सवनानीनाः गवानांचित्वात्सर्वः ॥ वाक्महायाः
 उत्साहाः यजूयायः मुखया उत्साहाकसूरुयायः शिवाया उत्साहा पूरुषः साया उत्साहाः
 नकवृत्तिववद्यात् ॥ २८५ ॥ अग्निहोत्ररुनवदः क्षीरवृद्धिरुत्तमः नविपुत्ररुनाः
 सिद्धरुत्तमः संधनं ॥ ॥ वेदधयायारुत्तः अग्निहोत्रयायः सात्तुदहायारुत्तः क्षी
 लधेनकः पुष्पगर्भयायारुत्तः कायदयकः धनदयायारुत्तः दानयायः शिनकनय
 नाया ॥ २८६ ॥ अग्निदरुतिगपिनः सूर्यादरुत्तमः क्षीरः राजादरुत्तमः धुनः वपसावा
 क्त्वायदरुत्तमः ॥ अग्निदरुत्तमपिबनापनः सूर्यादरुत्तमपीवकीनमलः राजास्यदरु

व

रपीवः दन्वयादानः वाक्महायदरुत्तपीवः वपवन्म ॥ २८७ ॥ सनसाकीमत्तमानाः
 कनलमथिर्नयधिः गऊन्यादरुत्तवर्षः सुत्तः अमान्तरुत्तमः ॥ सनसाकः सिक्का
 याः साहायनरियोधनिः सायानवावृयानः धर्मः अमीमनयावृत्तः ॥ २८८ ॥ नरुत्त
 वममिदध्याः रुन्ममानानदध्याः सुत्तकापनियः अमान्तरुत्तमः ॥ धर्मः
 यगवः सायश्चाजपमगवः साहाययमगवः धर्मः नानागावः सायश्चिन्मनासास्यः
 यानयगवः ॥ २८९ ॥ नमान्तरुत्तमः नमः यनवमधुनः पुवृत्तिनवरुत्तमः निः
 वृत्तिमुत्तमरुत्तमः ॥ ॥ वानयानदध्यामः धर्मः नानागावः सायश्चिन्मनासास्यः

पाणिनाऽष्टावः श्रवणः स्वमिः निवृत्तिः पाठः शत्रुगत्रसाः मरुतः सत्राका २२२ ॥
 वगुसा मत्रपयकाः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥ ॥
 पिदः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥
 श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥ २२३ ॥
 श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥
 श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥ २२४ ॥
 श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥ ॥

२२५ ॥ श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥

827

चोपनेता चोपसु विद्यां प्रयच्छति ॥ अं नदाता हयशता पंचेन पितनः स्मृताः ॥ ॥
 थमजन्म विवृतिपातयाक विद्यासद नयमदत्तनक हयससुषुषुथ
 गदा श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥ ॥
 श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥
 श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥
 श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥
 श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥
 श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः श्रवणः ॥

सयाद्वहसप॥२१॥ ॥ सातनाइरुवादाषाताउनाइरुवागुणा॥ गस्मात्सूत्रं
मिष्यं वताउयन्ननुसातयत् ॥ ॥ थवसूखनकृयानन्ननकदाषदव. ताउनाया
नां नृपासगुण. थनन. कायकृतं मिष्यकृतं ताउलपं निषनपमास॥२२॥ ॥ नृविन
स्यास्यास्यानां प्रतया किं प्रयाजनं ॥ तावली यदि न स्यातां प्रतया किं प्रयाजनं ॥ ॥
ननप्रनृषन. विद्यासूनस् नृविथसि वरुना. नृस्यासदगदावप्रज्ञानकृ प्रयाजन
नृनृस्यासमदगदाव. प्रज्ञानकृ प्रयाजन ॥२३॥ ॥ प्रज्ञासु विविधैर्गामुनियामाग
ननवृष्यैः ॥ नीतिज्ञावृद्धिसंपन्नारुवंति स्वतृपूजिता ॥ ॥ काययाजतप. विद्यागासुस
मित्रयाजतपकृतं धर्मस. गकृयाजतपकृतं. नृपदाकृयूथास॥२४॥ ॥